

Баніт О. В. Командоутворення як продуктивна педагогічна технологія освіти. *Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії (Open Forum-ITME-CRS-2019)*: збірник матеріалів Першого Всеукраїнського відкритого науково-практичного форуму (Київ–Одеса, 10-13 жовтня 2019 року); [упоряд.-укл. М.Л. Ростока; за заг. ред. О.Є. Стрижака, М.Л. Ростоки, Г.К. Барвіцької, О.А. Блажка, В.М. Косик]. Одеса : Інститут комп'ютерних систем Одеського національного політехнічного університету. 2019. Вип. 1.221 с. С. 62–64.

Командоутворення як продуктивна педагогічна технологія

Баніт Ольга Василівна

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих ім. Івана Зязюна НАПН України

olgabanit@ukr.net

Підвищений інтерес до команд як форм організації навчання чи праці, обумовлений загальними змінами умов життєдіяльності людства на сучасному етапі. Глобалізація, інтеграція й нові напрями діяльності потребують консолідації зусиль для вирішення складних завдань, що можливе виключно в колективній взаємодії. Продуктивна робота команд багато в чому залежить від технологій і інструментів, що використовуються для організації спільної роботи. У широкому сенсі під технологією розуміють сукупність знань про способи й засоби здійснення процесів, при яких відбувається якісна зміна об'єкта. У вузькому сенсі, опираючись на прийнятий в психолого-педагогічній науці системний підхід до навчання, педагогічні технології можна вважати інструментарієм досягнення освітніх цілей. В освітньому середовищі під командоутворенням розуміють процес, націлений на підвищення згуртованості колективу на основі загальних цінностей, переконань і цілей. Як педагогічна технологія, цей процес охоплює, передусім, принципи, цілі, завдання, форми, методи й засоби їх реалізації. Все це загалом сприяє створенню відповідного освітнього середовища для особистісного та професійного розвитку кожного члена команди.

У рамках педагогічної технології питання ефективної командної взаємодії доцільно розглядати на трьох рівнях:

- 1) *рівні особистості* (уявлення про команду та її характеристики, ролі кожного члена в командній взаємодії);
- 2) *рівні групи* (команди та особливостей її функціонування);
- 3) *рівні організації* (результативності діяльності команди для організації в цілому) [1, с. 13].

Відтак можемо виділити основні принципи ефективної командної взаємодії: співпраця, а не конкуренція – прийняття цілей команди як особистісно значущих, командний дух – підвищення рівня довіри й турботи між членами команди, успішна взаємодія членів команди в різних ситуаціях,

особиста відповідальність за результат.

Загальні принципи командної роботи визначаються, зазвичай, самими членами команди. Серед них можна виділити ключові:

- кожен член команди направляє свої сили, знання й можливості на досягнення поставлених цілей, виявляючи терпимість і взаємоповагу один до одного задля успішної роботи в команді;

- кожен член команди вільно висловлює свої думки з приводу різних проблем;

- кожен член команди ставиться до інших як до рівноправних партнерів, об'єктивно аналізувати їхні ідеї та висловлюючи свою точку зору;

- ніхто з членів команди не повинен ставити свою активність в залежність від групи, однак, кожен член команди готовий підкоритися рішення більшості, навіть якщо це рішення суперечить його власним інтересам;

- з метою підвищення ефективності співпраці кожен член команди намагається встановити конструктивні ділові стосунки з іншими учасниками.

Командоутворення як педагогічна технологія дозволяє інтегрувати різні форми й методи активного навчання: неімітаційні активні методи, імітаційні неігрові методи, імітаційні ігрові методи, проблемні методи тощо. Їх можна класифікувати у три групи [2]:

1. Командні ігри, спрямовані на згуртування колективного духу, розвиток командної взаємодії, прийняття рішень у нестандартних ситуаціях. Головна мета таких ігор – це навчання й виховання учасників в рамках корпоративної культури. Змістовий контент гри – інтерактивні, творчі й логічні завдання, вирішити які в стані тільки команда загалом.

2. Ексклюзивні ігри передбачають нестандартний підхід до організації програм з командоутворення. На практиці цей вид ігор здатний реалізувати фантастичні мрії будь-якого тренера. Наприклад, команду (в рамках гри) переносять в середньовічні часи. Слідом організатори пропонують загадкову ситуацію для вирішення. Головна особливість гри полягає в тому, що окремих учасник не зможе розв'язати проблему лише своїми силами й розумом. Екстремальна версія таких ігор легко урізноманітнює повсякденні будні членів команди.

3. Спортивно-розважальні ігри, серед яких найбільш популярними є нині сіті-квест; мотузковий курс; тимбілдінг; корпоративні й міжкорпоративні заходи; спортивні заходи; інтелектуальний туризм.

Зупинимося для прикладу на особливостях мотузкового курсу. Цей різновид командоутворюючого тренінгу виник у США як програма психологічної та фізичної підготовки військовослужбовців. Зараз мотузкові курси присутні майже в усіх програмах командоутворення. Мотузкові курси охоплюють комплекс вправ на розвиток корпоративного духу, «почуття ліктя», взаємної підтримки, вміння спільно приймати рішення і, звичайно, об'єднують

колег в одну згуртовану групу.

Основне завдання команди – виконувати поставлені завдання нема на час, а на результат. Мотузкові курси дозволять не тільки згуртувати команду, але й цікаво та весело провести час. Як показує практика, економічна доцільність наведених форм роботи далеко не завжди дозволяє застосовувати їх. Однак, слід врахувати, що ефективність команди визначається, як співвідношення результатів досягнення цілей та сукупності зусиль, спрямованих на створення команди й управління нею. Тому ще раз наголосимо на застосуванні згаданих вище форм роботи, які є вельми сприятливі для успішності командної діяльності.

Бібліографія:

1. Аніщенко, О.В., Баніт, О.В., Василенко, О.В., Волярська, О.С., Дорошенко, Н.І., Зінченко, С.В., Сігаєва, Л.Є. (2016). Особистісний розвиток дорослих у неперервній професійній освіті: посібник. Київ: ІПООД НАПН України. 379 с.
2. Обухов, А.С., Федосеева, А.М., Байфорд, Э. (2014). Введение в профессию: психолог образования. Москва: МГУ. 522 с .URL: https://stud.com.ua/88150/psihologiya/organizatsiyno_psihologichniy_suprovid_sistemi_osviti